Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (neljäs jaosto)

1 päivänä lokakuuta 2019*

Ennakkoratkaisupyyntö – Lausunnon antamisen raukeaminen

Asiassa C-495/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovakian tasavallan ylin tuomioistuin) on esittänyt 29.5.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 30.7.2018, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jossa vastaajana on

YX,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit K. Jürimäe, D. Šváby, S. Rodin ja N. Piçarra (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

– Romanian hallitus, asiamiehinään C.-R. Canțăr, A. Wellman ja L. Lițu,

– Suomen hallitus, asiamiehenään H. Leppo,

– Euroopan komissio, asiamiehinään A. Tokár ja R. Troosters,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: slovakki.

määräyksen

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta rikosasioissa annettuihin tuomioihin, joissa määrätään vapausrangaistus tai vapauden menetyksen käsittävä toimenpide, niiden täytäntöön panemiseksi Euroopan unionissa 27.11.2008 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2008/909/YOS (EUVL 2008, L 327, s. 27), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24) (jäljempänä puitepäätös 2008/909), 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 2 kohdan sekä 9 artiklan 1 kohdan b alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, joka koskee tšekkiläisen tuomioistuimen rikosasiassa antaman tuomion, jolla Slovakian kansalainen XY on tuomittu viideksi vuodeksi vapausrangaistukseen verojen tai maksujen välttämisenä syyksi luetuista teoista, tunnustamista ja täytäntöönpanoa Slovakiassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Puitepäätöksen 2008/909 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän puitepäätöksen tarkoituksena on vahvistaa säännöt, joiden mukaisesti jäsenvaltion on tuomitun sosiaalisen kuntoutuksen helpottamiseksi tunnustettava tuomio ja pantava rangaistus täytäntöön.”

4 Kyseisen puitepäätöksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Edellyttäen, että tuomittu on tuomion antaneessa valtiossa tai täytäntöönpanovaltiossa, ja edellyttäen, että hän on antanut suostumuksensa silloin, kun se 6 artiklan nojalla on tarpeen, tuomio ja todistus, jonka vakiomalli on liitteessä I, voidaan lähettää yhteen seuraavista jäsenvaltioista:

a) jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on ja jossa hän asuu; – –

– –”

5 Mainitun puitepäätöksen 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Niin kauan kuin rangaistuksen täytäntöönpano ei ole alkanut täytäntöönpanovaltiossa, tuomion antanut valtio voi vetää todistuksen pois mainitusta valtiosta ilmoittaen tämän toimenpiteen syyt. Todistuksen pois vetämisen jälkeen täytäntöönpanovaltio ei saa enää panna rangaistusta täytäntöön.”

Slovakian oikeus

6 Tuomioiden, joissa määrätään Euroopan unionissa vapausrangaistus, tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetun lain nro 549/2011 (Zákon č. 549/2011 Z.z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii) 4 §:n 1 momentin a kohdassa säädetään pääasiallisesti, että rikosasiassa annettu langettava tuomio voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön Slovakian tasavallassa, jos teot, joiden perusteella kyseinen tuomio on annettu, ovat Slovakian oikeusjärjestyksen mukaan rikoksia ja jos tuomittu on Slovakian kansalainen, jonka tavanomainen asuinpaikka on Slovakian tasavallan alueella tai jolla on perhesiteitä, sosiaalisia tai ammatillisia siteitä, jotka ovat omiaan helpottamaan hänen uudelleen sopeutumistaan hänen suorittaessaan siellä vapausrangaistustaan.

7 Lain nro 549/2011 3 §:n g kohdan mukaan tavanomaisella asuinpaikalla tarkoitetaan kyseistä lakia sovellettaessa pysyvää tai väliaikaista asuinpaikkaa.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Krajský soud v Ústi nad Labemin (Ústi nad Labemin alueellinen tuomioistuin, Tšekki) 10.11.2014 antamalla tuomiolla, joka vahvistettiin Vrchní soud v Prazen (Prahan ylioikeus, Tšekki) 27.2.2015 antamalla tuomiolla, Slovakian kansalainen YX tuomittiin viiden vuoden vapausrangaistukseen verorikoksesta (jäljempänä kyseessä oleva tuomio).

9 Krajský súd v Trenčíne (Trenčínin alueellinen tuomioistuin, Slovakia) vastaanotti 16.10.2017 Krajský soud v Ústi Labemilta kyseessä olevan tuomion, johon oli liitetty puitepäätöksen 2008/909 liitteessä I tarkoitettu todistus.

10 Krajský súd v Trenčíne tunnusti 6.12.2017 tekemällään päätöksellä kyseessä olevan tuomion.

11 YX haki tähän päätökseen muutosta ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa Najvyšší súd Slovenskej republikyssa (Slovakian tasavallan ylin tuomioistuin). Hän vetosi valituksensa tueksi siihen, että hän on vuodesta 2015 lähtien asunut Tšekissä, minkä hän olisi voinut näyttää toteen, jos hänelle olisi ilmoitettu asian käsittelystä Krajský súd v Trenčínissä, joten hänen tavanomaista asuinpaikkaansa ei ole nimetty Slovakian tasavallan alueella.

12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Slovakian tasavallan väestörekisteristä käy ilmi, että YX:n pysyvä asuinpaikka on ollut rekisteröity tämän jäsenvaltion alueella 22.10.1986 lähtien. Se toteaa myös, että asiassa merkityksellisten kansallisen oikeuden säännösten mukaan Slovakian kansalaisen pysyvä tai tilapäinen asuinpaikka Slovakian tasavallan alueella on luonteeltaan täysin viitteellinen eikä sen edellytyksenä ole se, että kansalainen oleskelee siellä tosiasiallisesti tai että hänellä on sinne perhesiteitä, sosiaalisia, ammatillisia tai muita siteitä. Näin ollen toisen jäsenvaltion ratkaisu, jossa määrätään vapausrangaistus, voidaan tunnustaa ja panna täytäntöön Slovakiassa, kun Slovakian kansalaisella on Slovakian alueella virallisesti pysyvä tai tilapäinen asuinpaikka, vaikka hän ei tosiasiallisesti oleskele siellä.

13 Tässä tilanteessa Najvyšší súd Slovenskej republiky päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko puitepäätöksen [2008/909] 4 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että siinä esitetyt perusteet täyttyvät vain siinä tapauksessa, että tuomitulla on siinä jäsenvaltiossa, jonka kansalainen hän on, sellaiset perhesiteet tai sosiaaliset, ammatilliset tai muut siteet, jotka huomioon ottaen on hyvä syy olettaa, että rangaistuksen suorittaminen kyseisessä valtiossa edistäisi tuomitun sosiaalista kuntoutusta, ja että se on näin ollen esteenä lain nro 549/2011 4 §:n 1 momentin a kohdan kaltaisen kansallisen säännöksen soveltamiselle, kun se mahdollistaa tällaisissa tapauksissa tuomion tunnustamisen ja täytäntöönpanon täytäntöönpanovaltiossa pelkästään virallisesti kirjatun tavanomaisen oleskelun perusteella huolimatta siitä, onko tuomitulla henkilöllä tässä valtiossa todellisia siteitä, jotka voisivat edistää tuomitun sosiaalista kuntoutusta?

2) Jos vastaus edelliseen kysymykseen on myöntävä, onko puitepäätöksen [2008/909] 4 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että puitepäätöksen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetussa tilanteessa tuomion antaneen valtion toimivaltaisen viranomaisen on varmistuttava vielä ennen tuomion ja todistuksen lähettämistä siitä, että rangaistuksen täytäntöönpano täytäntöönpanovaltiossa edistäisi tuomitun sosiaalista kuntoutusta, ja että sen on ilmoitettava tätä koskevat tiedot todistuksen d osan 4 kohdassa, erityisesti, jos tuomittu väittää puitepäätöksen 6 artiklan 3 kohdan nojalla, että hänellä on tuomion antaneessa valtiossa tosiasialliset perhesiteet tai sosiaaliset tai ammatilliset siteet?

3) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä, onko puitepäätöksen [2008/909] 9 artiklan 1 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että kyseessä on peruste tuomion tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta kieltäytymiselle myös silloin, kun puitepäätöksen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetussa tilanteessa ei 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta kuulemisesta ja muiden tarpeellisten tietojen toimittamisesta huolimatta ole näytetty, että tuomitulla olisi sellaiset perhesiteet tai sosiaaliset, ammatilliset tai muut siteet, jotka huomioon ottaen on hyvä syy olettaa, että rangaistuksen suorittaminen täytäntöönpanovaltiossa edistäisi tuomitun sosiaalista kuntoutusta?”

Asian vaiheet ennakkoratkaisupyynnön esittämisen jälkeen

14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ja Tšekin hallitus ovat ilmoittaneet unionin tuomioistuimelle 4.6.2019 päivätyillä kirjeillään, että Krajský soud v Ústi nad Labem on peruuttanut kyseessä olevan tuomion tunnustamista koskevan pyyntönsä. Tšekin hallitus on myös ilmoittanut unionin tuomioistuimelle, että rangaistus on määrätty pantavaksi täytäntöön Tšekissä ja että YX suorittaa rangaistustaan kyseisen jäsenvaltion vankilassa 4.3.2019 lähtien.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on lisäksi ilmoittanut, ettei se halua peruuttaa ennakkoratkaisupyyntöään, koska asiassa annettavalla unionin tuomioistuimen tuomiolla voi olla merkitystä sen käsiteltävänä olevan toisen asian ratkaisun kannalta.

16 Nämä tiedot huomioon ottaen unionin tuomioistuin pyysi ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta yhtäältä vahvistamaan, onko asia, jonka yhteydessä se on esittänyt ennakkoratkaisupyyntönsä, edelleen vireillä siinä, ja toisaalta ilmoittamaan, pysyttääkö se ennakkoratkaisupyyntönsä.

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ilmoitti 27.6.2019 päivätyllä, unionin tuomioistuimen kirjaamoon 4.7.2019 saapuneella kirjeellä unionin tuomioistuimelle, että sen asian käsittely, jossa se on esittänyt ennakkoratkaisupyyntönsä, on lykättynä odotettaessa unionin tuomioistuimen tuomiota. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on myös vahvistanut, ettei se peruuta tätä ennakkoratkaisupyyntöä, koska ”annettava tuomio on tärkeä siinä vireillä olevassa toisessa asiassa, joka koskee samoja oikeudellisia seikkoja ja tosiseikkoja ja jonka käsittely on lykätty – – unionin tuomioistuimen nyt käsiteltävässä asiassa antamaa tuomiota odotettaessa.”

Ennakkoratkaisupyynnön tarkastelu

18 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla luotu menettely on unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisen yhteistyön väline, jonka avulla unionin tuomioistuin esittää kansallisille tuomioistuimille ne unionin oikeuden tulkintaan liittyvät seikat, joita ne tarvitsevat ratkaistakseen käsiteltävikseen saatetut asiat (määräys 10.1.2019, Mahmood ym., C-169/18, EU:C:2019:5, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

19 Sekä SEUT 267 artiklan sanamuodon että rakenteen perusteella ennakkoratkaisumenettely edellyttää siis, että kansallisessa tuomioistuimessa on todella vireillä riita-asia, jossa tämän on annettava ratkaisu, jossa otetaan huomioon unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisuasiassa antama tuomio (ks. mm. määräys 22.10.2012, Šujetová, C-252/11, ei julkaistu, EU:C:2012:653, 14 kohta ja määräys 3.3.2016, Euro Bank, C-537/15, ei julkaistu, EU:C:2016:143, 32 kohta).

20 Ennakkoratkaisupyynnön perusteena ei nimittäin ole neuvoa-antavien lausuntojen esittäminen yleisistä tai teoreettisista kysymyksistä vaan oikeusriidan todelliseen ratkaisemiseen erottamattomasti liittyvä tarve (ks. mm. määräys 22.10.2012, Šujetová, C-252/11, ei julkaistu, EU:C:2012:653, 15 kohta ja määräys 3.3.2016, Euro Bank, C-537/15, ei julkaistu, EU:C:2016:143, 33 kohta).

21 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa on kyse Krajský súd v Trenčínen päätöksestä tunnustaa ja julistaa täytäntöönpanokelpoiseksi Slovakian alueella kyseessä oleva tuomio, jonka Krajský soud v Ústi nad Labem on toimittanut sille ja jonka liitteenä on puitepäätöksen 2008/909 liitteessä I tarkoitettu todistus.

22 Tältä osin on muistutettava, että puitepäätöksen 2008/909 13 artiklan mukaan sen jälkeen, kun sen liitteessä I tarkoitettu todistus on peruutettu, täytäntöönpanosta vastaava jäsenvaltio ei enää pane tuomiota täytäntöön.

23 Unionin tuomioistuimelle 4. ja 27.6.2019 osoitetuista kirjeistä käy ilmi, että Krajský soud v Ústi nad Labem on peruuttanut kyseessä olevan tuomion tunnustamista koskevan pyyntönsä ja että YX:ää vastaan annetun tuomion täytäntöönpano on meneillään tuomion antaneessa jäsenvaltiossa 4.3.2019 lähtien.

24 Näin ollen on todettava, että tämän peruuttamisen johdosta pääasia on menettänyt kohteensa.

25 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisukysymykset ovat nyttemmin luonteeltaan hypoteettisia ja että edellytykset, joiden perusteella unionin tuomioistuin voi jatkaa ennakkoratkaisumenettelyä, eivät enää täyty.

26 Näin ollen lausunnon antaminen nyt käsiteltävästä ennakkoratkaisupyynnöstä raukeaa.

27 Tämä toteamus ei vaikuta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mahdollisuuteen tai tarvittaessa velvollisuuteen esittää unionin tuomioistuimelle uusi ennakkoratkaisupyyntö SEUT 267 artiklan nojalla, jos se katsoo ennakkoratkaisun olevan tarpeen sen käsiteltäväksi saatetun sellaisen asian ratkaisemiseksi, jossa sen mielestä tulevat esiin samat unionin oikeuden tulkintaa koskevat kysymykset.

Oikeudenkäyntikulut

28 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Lausunnon antaminen Najvyšší súd Slovenskej republikyn (Slovakian tasavallan ylin tuomioistuin) 29.5.2018 tekemällään päätöksellä esittämästä ennakkoratkaisupyynnöstä raukeaa.

Allekirjoitukset